

**OPATŘENÍ DĚKANA NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ
FAKULTY VYSOKÉ ŠKOLY V PRAZE
Č. 01/2024
K PSANÍ BAKALÁŘSKÝCH A DIPLOMOVÝCH
PRACÍ NA NF VŠE V PRAZE**

**Metodické pokyny pro psaní
bakalářských a diplomových prací
na Národohospodářské fakultě
Vysoké školy ekonomické v Praze**

Autoři:

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.

doc. PhDr. Ján Pavlík

Ing. Jan Kozák, Ph.D.

Obsah

Úvod	1
1 Výběr tématu	2
2 Zpracování „Zadání práce“ a základního okruhu použitých literárních zdrojů	3
3 Zdroje informací	6
4 Nástroje generativní umělé inteligence	6
5 Formální náležitosti práce	8
5.1 Rozsah prací a proporcionálnost jednotlivých částí	9
5.2 Formální členění práce	9
5.3 Formátování práce	17
5.4 Odkazy při citování, resp. parafrázování a uvádění literatury v závěrečném seznamu. 18	
Použité zdroje	20
Další doporučené zdroje	20

Úvod

Cílem těchto Metodických pokynů je poskytnout ucelený návod na zpracování kvalifikačních prací, tj. prací bakalářských (dále BP) a diplomových (dále DP), který precizuje známá pravidla, jež si studenti měli osvojit při studiu kursu **55F112 Psaní a obhajoba odborné práce**.

Postupy a struktura se při psaní BP a DP a jejich struktury zásadně neliší. Rozdíl spočívá pouze v:

- požadovaném minimálním rozsahu práce (u BP **45 normostran**, u DP **65 normostran** textu včetně Úvodu a Závěru, bez Abstraktu, seznamu literatury a příloh, normostrana představuje 1 800 úhozů včetně mezer na jednu stránku, a to včetně poznámek pod čarou),
- zaměření (téma musí být zpracovatelné na daném rozsahu práce, u DP se očekává řešení složitějších jevů),
- rozsahu přidané hodnoty autora (v BP se připouští nižší stupeň autorovy přidané hodnoty, kdežto u DP se již vyžaduje **vlastní řešení problému** či **vlastní způsob pojetí** daného konkrétnějšího nebo i obecnějšího tématu).

Jednotlivé BP či DP se dle zaměření jednotlivých studijních programů mohou odlišovat tematicky a metodologickými či filosofickými přístupy k řešení problémů, aby co nejvíce odpovídaly zaměření jednotlivých studijních programů. Strukturou se ovšem práce neliší.

Práce může být psána v českém, slovenském a anglickém jazyce.

1 Výběr tématu

Bakalářské a diplomové semináře, resp. obsahově náplně vedení kvalifikačních prací se odlišují okruhem zpracovávaných témat. Každý vedoucí práce je odborně zaměřen na určité segmenty ekonomie (ekonomické teorie, hospodářské či sociální politiky, hospodářských dějin, ekonomie životního prostředí apod.); proto vypisuje okruhy témat, v nichž je možné bakalářské a diplomové práce **zpracovávat** pod jeho vedením. Seznam témat lze najít v InSIS, příp. na webových stránkách katedry. Student si zvolí téma, které by mu mělo být určitým způsobem blízké. **Toto obecné téma může dále specifikovat a upřesnit. V konečném důsledku je odpovědný za správně zvolené téma práce sám student.**

Téma BP či DP musí odpovídat zaměření studijních programů NF VŠE. Při vymezení tématu je vhodné si vždy položit otázku: **Jaký národohospodářský význam má zamýšlené téma?** Toto je zásadní otázka, na kterou musí být student schopen odpovědět při obhajobě své práce.

Definitivní název BP či DP musí být schválen vedoucím katedry a garantem studijního programu, a proto jej student konzultuje s vedoucím práce, který finálně garantuje věcnou správnost a vhodnost tématu před podáním ke schválení. V názvu se doporučuje vždy uvést časový interval zkoumání i vymezení zkoumané lokality (např. město, kraj, stát, nadnárodní uskupení).

Doporučení pro studenty

Studentům se doporučuje, aby v rámci systematického přístupu k vypracování kvalifikační práce zahájili přípravy (např. literární rešerše) ještě v semestru před zapsáním samotného bakalářského či diplomového semináře nebo před semestrem, v jehož průběhu je zamýšleno koncipování a obhajoba kvalifikační práce. Jako nanejvýš vhodné se jeví vybrat si téma či témata, která studenta zajímají, a oslovit případného vedoucího práce, využít jeho konzultačních hodin a diskutovat možnost vedení práce a výběr tématu. Pedagog může studenta usměrnit ve volbě tématu a v zaměření výzkumu a také mu např. doporučit vhodnou literaturu k nastudování. Tento koncepční přístup umožní získat studentovi více času na realizaci literární rešerše a přípravy datových podkladů.

2 Zpracování „Zadání práce“ a základního okruhu použitých literárních zdrojů

Zadání práce je stručnou charakteristikou práce, která je psána převážně v budoucím čase, jelikož se jedná o záměr budoucího výzkumu, a to v českém, slovenském nebo anglickém jazyce (**není to totéž, co „Abstrakt“, který je formulován v čase přítomném a obsahuje hlavní závěry práce**). Zadání bakalářské práce se zpracovává v součinnosti s vedoucím práce; pokud příslušná katedra vypisuje bakalářský seminář, probíhá toto zpracování v jeho prvních týdnech. Zadání diplomové práce je součástí projektu diplomové práce a zpracovává se v součinnosti s vedoucím diplomové práce, a to buď v rámci kurzu či individuálních konzultací. Zadání bakalářské i diplomové práce má následující strukturu:

1. Cíl práce

Cíl práce musí obsahovat základní vymezení zkoumané problematiky, kterou se bude autor v práci zabývat: **co** bude autor zkoumat, v **jaké zemi či zemích**, příp. regionu či městech (jinými slovy, v jakém ekonomickém prostoru) a **v jakých letech** (nejlépe výzkum provádět v aktuálním časovém období). Součástí cíle práce mohou být výzkumné otázky, případně ověřování platnosti formulované hypotézy. Cíl práce musí být kompatibilní s tématem práce.

2. Význam, aktuálnost nebo očekávaný přínos zvoleného tématu

V této části autor práce charakterizuje význam, aktuálnost nebo očekávaný přínos zvoleného tématu s tím, že každé zvolené téma by mělo mít buď určitý význam anebo určitý stupeň aktuálnosti pro danou oblast, předmět či obor, na který je práce zaměřena, resp. očekávaný přínos v řešené problematice nebo i přínos pro autora samotného. Autor nemá pouze obecně konstatovat, že jím zvolené téma je mimořádně významné či aktuální pro daný obor či současný vývoj národního hospodářství či ekonomiky určitého státu, ale musí **konkrétně specifikovat podstatné souvislosti**, v nichž se ukazuje relevantnost a přínosnost práce ve vztahu k období, kdy se na ní pracuje.

3. Charakteristiku teoretické části práce

Je stručným představením a odůvodněním výběru **výchozích teorií** (ekonomických koncepcí), aplikovaných metod a jejich vývoje, vztahujících se ke zvolenému tématu práce, charakteristik použitých ekonomických modelů apod. Autor naznačí strukturu teoretické části tak, aby byl zároveň zřetelný vztah k praktické části práce.

4. Charakteristiku praktické části práce

V této části zadání autor představí strukturu a obsah praktické části práce. Popíše, co bude zkoumáno a jakými konkrétními metodami, jaká data budou použita a s jakou konkrétní teorií budou výsledky porovnávány.

Připouští se, aby se DP a případně i BP zaměřovala čistě na oblast ryze teoretické problematiky, např. na srovnávací analýzy či syntézy stávajících teoretických přístupů, resp. na jejich imanentní kritiku. Návrh na ryze teoretické zaměření kvalifikační práce musí být předem projednán prostřednictvím potenciálního vedoucího BP či DP s vedoucím příslušné katedry.

Rozsah zadání je cca jedna A4 bez seznamu zdrojů. **Součástí zadání je v případě BP minimálně 8 základních odborných zdrojů**, z nichž bude autor čerpat zejména v teoretické části práce. **V případě DP se uvádí 10 základních odborných zdrojů**. Předpokládá se, že tento okruh odborných zdrojů se v průběhu zkoumání značně rozšíří. V případě BP je vhodné do základní literatury zařadit alespoň jednu zahraniční publikaci. V případě DP je vhodné do základní literatury navrženého zadání zakomponovat relevantní odborné články z periodik evidovaných na Web of Science.

Zadání vkládá do InSIS vedoucí práce, který případně může editací zadání pověřit samotného studenta. Zadání v InSIS následně **schvalují čtyři osoby, a to student, vedoucí práce, vedoucí katedry a garant studijního programu**.

Upozorňujeme, že student musí schválit zadání jako první. Až pak mohou zadání schvalovat další výše zmíněné osoby. Student by si měl zároveň zkontrolovat, zda mu bylo zadání zavčas schváleno všemi osobami.

Zadání s elektronickými podpisy všech čtyř uvedených osob je součástí vytištěné zkompleťované práce.

Ukázka schvalování zadání v InSIS z pohledu studenta je uvedena na další stránce. Daná stránka se nachází v InSIS v části „Závěrečná práce“. Na této stránce přibyl tlačítko „Schválení zadání“.

Obrázek 1 Schvalování zadání práce

Základní informace

Základní informace o závěrečné práci

Typ práce: Diplomová práce
Název práce: Komparácia hospodárskej politiky Česka a Slovenska v rokoch 2013 až 2022 so zameraním na obdobie pandémie COVID-19
Autor: [Ing. Norbert Hoferica](#)
Pracoviště: [Katedra hospodářské a sociální politiky \(NF\)](#)
Vedoucí práce: [Ing. Josef Klement, Ph.D.](#)
Oponent: [prof. Ing. Karel Zeman, CSc.](#)
Úplnost zadání: změny na zadání ze strany studenta byly vedoucím potvrzeny, student již nemůže zadání editovat
Stav: historická práce

Potvrzeno korektní vložení u odevzdané práce – U závěrečné práce bylo potvrzeno korektní odevzdání. Práce již nemůže být modifikována.

[Zobrazení a stahování souborů](#) (otevře/zavře se po kliknutí)

[Postup odevzdání závěrečné práce](#)

[Schválení zadání](#)

[Kontrola stavu](#)

[Zobrazit zadání](#)

[Zobrazit doplňující informace](#)

[Odložení zveřejnění](#)

[Editační aplikace](#) (otevře/zavře se po kliknutí)

[Upravit zadání](#)

[Vložit doplňující informace](#)

[Vložit práci a přílohy](#)

[Odevzdání závěrečné práce](#)

V ní si může zobrazit stav a průběh schvalování zadání. Pokud student zatím své zadání neschválil, tak jej může sám schválit.

Zadání závěrečné práce

Zobrazení je pouze informativní a neodpovídá tiskovému výstupu.

Tabulka zobrazuje přehled rolí schvalujících zadání závěrečné práce, osoby vyhovující jednotlivým rolím a stav schválení. Nadřazená role svým rozhodnutím přebíjí rozhodnutí rolí s nižším pořadím.

Zadání je schváleno.

Pořadí	Role	Osoby	Rozhodnutí	Průběh schvalování		
1.	Autor práce	Ing. Norbert Hoferica		1.		16.12.2022 16:41 N. Hoferica
				4.		23.12.2022 17:34 N. Hoferica
2.	Vedoucí práce	Ing. Josef Klement, Ph.D.		2.		19.12.2022 13:17 J. Klement
				5.		26.12.2022 09:25 J. Klement
3.	Vedoucí pracoviště	doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.		3.		20.12.2022 09:30 M. Ševčík
				6.		05.01.2023 14:33 M. Ševčík
4.	Garant specializace/oboru/programu	prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.		7.		09.01.2023 23:54 V. Krebs

[Legenda](#) (otevře/zavře se po kliknutí)

Pracujete za roli autor práce. Zadání práce můžete schválit nebo zamítnout. Schválení se provede zároveň i za nižší role, u kterých se čeká na vyjádření.

[Schválit](#)

[Zamítnout](#)

Zdroj: autoři

Termíny a proces schválení zadání bakalářských a diplomových prací mohou jednotlivé katedry upřesňovat, a proto je nutné sledovat příslušné informace na webových stránkách kateder. **Zadání BP musí být schváleno minimálně tři měsíce před termínem obhajoby kvalifikační práce. Zadání DP musí být schváleno minimálně šest měsíců před termínem obhajoby kvalifikační práce.**

3 Zdroje informací

Při výběru tématu kvalifikační práce autor nalezne zdroje, které by se daly v práci využít a rozšířily by autorovi znalosti v dané problematice.

Zdroje informací musí být **tematicky relevantní**, pocházet z **českých a zahraničních monografií či odborných článků ve vědeckých časopisech**, ať už v listinné či elektronické podobě. Vždy by se mělo jednat o **primární zdroj**; odkazovat na zdroj sekundární lze jen v případě, když není možné dohledat zdroj primární. Doporučuje se průběžné prověřování převzatých textů elektronickými detekčními systémy pro odhalování plagiátů. Jako zdroj informací se neuznávají neodborné texty, např. ze serveru Wikipedia. Jako zdroj nelze uvést ani informace z různých rozhovorů či novinových článků, je nutné vždy dané informace ověřit v relevantních zdrojích, které pak autor cituje. Stejně tak by student neměl vycházet z učebnic, které jsou základní literaturou v povinných předmětech, či kvalifikačních prací jiných studentů. **Student si před výběrem tématu a koncipováním zadání musí zjistit, zda jsou data, na jejichž základě chce provést výzkum a empirickou analýzu, dostupná.**

Při práci se zdroji informací jde zejména o rešerše, tzn. o vyhledávání informací o určité problematice a o jejich systematické uspořádání dle zvolených hledisek včetně uvedení bibliografických odkazů na zdroje.

4 Nástroje generativní umělé inteligence

Nástroje generativní umělé inteligence (GenAI) nabízí autorům pomoc s tvorbou jejich kvalifikační práce, ale mohou být zdrojem chyb, nepřesností nebo plagiátorství, a proto je třeba k nim přistupovat s opatrností. Použití GenAI nástrojů musí respektovat *Pravidla a metodická doporučení pro studenty k využívání nástrojů generativní umělé inteligence (GenAI) na VŠE* a také doporučení knihovny VŠE publikovaná na stránce <https://knihovna.vse.cz/citace/ai/>

(Poradní skupina rektora VŠE k problematice AI, 2024). Důležité informace jsou studentům dostupné také prostřednictvím kurzu v Moodle.

Nástroje GenAI operují na základě rozsáhlých datových souborů, které využívají k identifikaci nejpravděpodobnějšího následujícího slova ve vytvářeném textu, obdobně jako vyhledávač Google. Z toho vyplývá, že výstup jazykového modelu je ovlivněn faktory jako formulace zadání (známé jako "prompt"), velikost a kvalita testovacích dat, verze modelu a další. Problematikou zůstávají tzv. halucinace, což představuje jev, kdy model generuje nepravdivé nebo zkreslené odpovědi. Proto se autorům nikdy nedoporučuje přímo přebírat strojově produkováný text obsahující faktické informace. Kromě toho, že vedoucí, oponent a komise velmi snadno odhalí tyto faktické chyby, což má dopad na hodnocení kvalifikační práce, by měl autor brát v potaz, že kvalifikační práce je jeho vizitkou, která zůstane viditelná po zbytek jeho kariéry. Je tedy nezbytné vyvarovat se neetickým způsobům psaní (například prompt: „napiš mi diplomovou práci na 70 stran komparující důchodový systém ČR a Lotyšska“).

Ale k čemu tedy generativní jazykové modely použít? Nejčastěji k získání inspirace a zpětné vazby. Autoři mohou s modelem „konzultovat“:

- téma své kvalifikační práce,
- strukturu práce a návrhy zlepšení,
- různé pohledy na dané téma,
- důležité zdroje a autory zabývající se daným tématem,
- *proofreading* – tedy kontrolu textu po formální, jazykové i obsahové stránce,
- překlady textů z jiných jazyků.

Smyslem kvalifikační práce je prohloubit schopnost studenta rozsáhleji analyzovat zvolenou problematiku a osvojit si metody kritického myšlení, což je zásadní pro jeho budoucí profesní rozvoj. Pouhým přebíráním výstupů umělé inteligence, kde absentuje hlubší porozumění problematice, škodí student pouze sám sobě.

5 Formální náležitosti práce

Při práci se získanými informacemi provádí autor BP či DP jejich kritickou analýzu, komparaci, z metodologického hlediska může přitom používat tradiční empirické přístupy či experimenty. V rámci tzv. racionálních metod aplikuje analýzu (klasifikační, vztahovou, kauzální, systémovou, odvětvovou, regresní), syntézu, indukci, dedukci, abdukci, analogii, modelování, abstrakci, konkrétní matematické či statistické metody (viz předmět 55F112 Psaní a obhajoba odborné práce, část Metodologie vědy). Autor může také využít metody deskripce či explanace.

Texty k metodologii vědy v elektronické podobě mohou autoři BP a DP najít na webové adrese: <https://kfil.vse.cz/homepage/studium/materialy-k-predmetum/>.

BP a DP jsou psány výlučně **vědeckým stylem spisovného jazyka, tedy fakticky**. Prvky hovorového jazyka nebo módní či hovorové fráze pocházející z médií jsou nepřípustné. Předpokládá se důsledné dodržování gramatických pravidel. Doporučuje se, aby autoři BP a DP nespolehali na automatické opravy textu v textových editorech. Své práce by měli podrobit několika následným kontrolám prováděným nejlépe na jejich předběžných výtiscích (zejména co se týče pravopisu a interpunkce). Doporučuje se, aby práce před svým odevzdáním prošla definitivní gramatickou korekturou.

Pro vědecký styl práce je charakteristický **neosobní způsob vyjadřování**, např. „... v kapitole *Nezaměstnanost* je charakterizována *nezaměstnanost*, její *dělení* a *vybrané způsoby jejího měření*...“. V případě, že se student pokusí rozvíjet vlastní způsob řešení dané problematiky se značnou přidanou hodnotou, je žádoucí také užití 1. osoby jednotného čísla; tzv. autorský plurál není pro BP a DP vhodný a nedoporučuje se.

Je doporučeno nepoužívat odstavce o jedné větě, stejně tak není doporučeno uvádět příliš dlouhé odstavce z důvodu přehlednosti a čitelnosti textu.

5.1 Rozsah prací a proporcionalnost jednotlivých částí

Doporučený rozsah je stanoven:

- Úvod: u BP cca 1,5–2 strany, u DP cca 2–4 strany.
- Teoretická část: dle celkového rozsahu práce u BP cca 10–20 normostran, u DP 15–30 normostran, aby zůstal zachován poměr mezi částí teoretickou a praktickou.
- Praktická část: dle celkového rozsahu práce u BP cca 30–50 normostran, u DP 45–70 normostran.

V některých případech může být rozsah praktické a teoretické části odlišný, takže i jejich vzájemný poměr bude odlišný, avšak celkový rozsah práce by měl být zachován. Primární je vždy kvalita, logická kompozice práce a autorova přidaná hodnota.

- Závěr: u BP cca 3 a více normostran, u DP cca 5 normostran dle charakteru práce.

5.2 Formální členění práce

- Titulní strana
- Čestné prohlášení
- Poděkování
- Elektronicky schválené zadání práce
- Abstrakt česky i anglicky, klíčová slova a JEL klasifikace (vše na stejné stránce)
- Obsah
- Úvod
- Použité metody výzkumu
- Teoretická část práce – dále členěná na jednotlivé kapitoly a podkapitoly
- Praktická část práce – členěná na jednotlivé kapitoly a podkapitoly
- Závěr
- Případný seznam použitých zkratk
- Seznam tabulek a grafů
- Seznam literatury a dalších pramenů
- Příloha

Titulní list a čestné prohlášení

Formuláře pro titulní list a čestné prohlášení v bakalářské/diplomové práci lze stáhnout z internetových stránek <https://nf.vse.cz/homepage/studenti/studium-2/uzitecne-informace-ke-studiu/> v části Závěrečné práce.

Poděkování

Přestože to žádná norma explicitně nevymezuje, je běžně užívanou praxí poděkovat vedoucímu práce způsobem, jenž odpovídá dle názoru autora rozsahu pomoci, které se mu od něj dostalo. Rovněž je slušné poděkovat ostatním osobám, které měly jakýkoliv podíl na úspěšném zpracování dotyčné akademické práce, popř. institucím, které poskytly potřebnou součinnost autorovi při získávání nezbytných podkladů.

Zadání

Nedílnou součástí práce je zadání, které lze vygenerovat z InSIS, nebo jej připojit ve formě snímku obrazovky, nebo vytisknout a přiložit v tištěné a sešité podobě.

Abstrakt

Abstrakt **musí obsahovat hlavní závěry práce**, musí charakterizovat přidanou hodnotu vytvořenou autorem, popř. originalitu jeho výsledků; jednoduše řečeno, měl by uvádět, co přináší práce nového a jak obohacuje dosavadní poznání zvolené problematiky.

Součástí abstraktu musí být JEL klasifikace, která je mezinárodní standardizovanou předmětovou klasifikací ekonomických prací. Seznam kódů je uveden na adrese http://econlit.org/subject_descriptors.html. Podle tématu práce se vyberou 2 až 4 kódy, které se uvádějí ve tvaru např. H53, B37 apod.

Abstrakt musí obsahovat minimálně 5 až 8 klíčových slov, tj. nejdůležitějších pojmů vystihujících danou kvalifikační práci. V práci má být uveden v českém i anglickém jazyce. Vzhledem k tomu, že „Abstrakt“ se zpracovává až poté, co je výzkumná činnost již dovršena a zkompletována, musí být na rozdíl od „Zadání práce“ formulován **v čase přítomném**.

Obsah

Součástí obsahu je **název každé kapitoly i subkapitoly, který meritorně vystihuje její obsah**. Čtenáři práce musí být po přečtení názvu kapitoly jasné, jaký text autor názvem kapitoly deklaruje.

Úvod

Úvod práce se nejčastěji formuluje až po vypracování hlavní části textu a píše se v přítomném čase. Úvod BP či DP je rozčleněn zpravidla do čtyř částí.

První část „Úvodu“ je zaměřena na uvedení do řešené problematiky, zejména z hlediska významu a aktuálnosti zvoleného tématu (popř. proč si autor tuto problematiku zvolil a co očekává od zpracování této práce, jakých výsledků chce dosáhnout, jaké přínosy bude práce mít atd.).

Druhou částí „Úvodu“ by měl být stručný popis teoretické části práce bez jakéhokoli hlubšího řešení problematiky.

Třetí část „Úvodu“ by měla charakterizovat strukturu a důvody, proč je struktura práce zvolená právě tímto způsobem.

V poslední části „Úvodu“ musí být specifikován zkoumaný problém a definován cíl práce. V rámci cíle práce mohou být formulovány hypotézy či výzkumné otázky, které by měly být zodpovězeny v kapitole „Závěr“.

V úvodu práce se meritorně neřeší zvolené téma. Častou chybou bývá, že autoři již v úvodu projevují tendenci vyslovovat některé závěry. Naopak je vhodné již v úvodu odkazovat na některé hlavní zdroje nebo i citovat klíčové myšlenky.

Doporučení pro studenty

V průběhu zpracovávání samotné práce by měl být „cíl práce“ pro studenty vždy jakýmsi kontrolním „zrcadlem“, v němž se ukazuje, zda obsah jednotlivých kapitol je v souladu s daným tématem a stanoveným cílem práce; jinak řečeno, zda každá myšlenka či kapitola vede k naplnění vytyčeného cíle, a zda práce neobsahuje zbytečný text, jenž nikterak nesouvisí s jejím zaměřením. Zároveň je dobré mít na paměti, že by obě části práce měly být sofistikovaným způsobem provázány.

Použité metody výzkumu

Po úvodu následuje kapitola, která se věnuje metodologii a jednotlivým metodám, jež jsou aplikovány při výzkumu a zpracování BP a DP (k metodám viz Synek, M. - Sedláčková, H. - Vávrová, H.: Jak psát diplomové a jiné písemné práce, VŠE v Praze, Fakulta

podnikohospodářská, 2002, <https://kp.vse.cz/wp-content/uploads/Jak-psat-diplomove-bakalarske-prace.pdf>; výňatek z této publikace je uveden níže, případně **můžete využít i další zdroje uvedené na konci tohoto dokumentu**). V této kapitole by mělo být vysvětleno, proč byly jednotlivé metody vybrány. V kapitole jsou také uvedeny databáze, se kterými bude autor pracovat či další zdroje dat, případně argumentace konkrétní volby datových podkladů. Rozsah této kapitoly by měl být cca 2 normostrany.

Tato kapitola by také měla prezentovat míru a způsob použití nástrojů generativní umělé inteligence (genAI) typu chatGPT, Copilot, Elicit a dalších. Při práci s těmito nástroji je nezbytné respektovat [*Pravidla a metodická doporučení k využívání nástrojů generativní umělé inteligence na VŠE pro studenty*](#) (Poradní skupina rektora VŠE k problematice AI, 2024).

Metody řešení problému a vědecké práce (Synek et al., 2002, s. 18–23):

Metodou

je promyšlený, objektivně správný způsob (postup, prostředek) nebo soustava způsobů (postupů, prostředků), které umožňují nalezení nebo objasnění vědeckých poznatků a zákonitostí, umožňujících poznat daný objekt.

Metodika

je konkrétně stanovený způsob řešení určitého opakujícího se problému (např. metodika hodnocení efektivnosti investic).

Metodologie

je věda o metodách, které lze v jednotlivých vědách používat.

Vybrané metody:

- **Pozorování** – základem jakékoliv výzkumné metody je pozorování. Je to cílevědomé, plánovité a systematické sledování určitých skutečností.
- **Srovnávání (komparace)** – při srovnávání zjišťujeme shodné či rozdílné stránky u dvou či více různých předmětů, jevů či ukazů. Srovnávat můžeme téhož ukazatele (tytéž ukazatele) v statistických souborech, které se liší
 - a) věcně (skupiny zaměstnanců – dělníci, technici, hospodářští pracovníci),
 - b) prostorově (soubor obyvatelstva ČR, SR, SRN),
 - c) časově (vývoj podniku v letech 1989–1996 atd.).

- **Analýza a syntéza** (*analýza = rozkládání, syntéza = skládání*)

Analýza je myšlenkové rozložení zkoumaného předmětu, jevu nebo situace (dále jen jevu) na jednotlivé části, které se stávají předmětem dalšího zkoumání. Hlubší poznání dílčích částí umožní lépe poznat jev jako celek. Při zpracování poznatků a faktů získaných výzkumem je možno použít různých analytických metod:

- a) klasifikační analýzy,
- b) vztahové analýzy,
- c) kauzální analýzy,
- d) systémové analýzy.

Syntéza je myšlenkové sjednocení jednotlivých částí v celek. Při syntéze sledujeme vzájemné podstatné souvislosti mezi jednotlivými složkami jevu, a tím lépe a hlouběji poznáváme jev jako celek. Syntéza pomáhá odhalovat vnitřní zákonitosti fungování a vývoje jevu.

- **Analogie**

Metoda analogie se opírá o metodu srovnávání. Představuje myšlenkový postup, při němž na základě zjištění shody některých znaků dvou či více různých předmětů nebo jevů usuzujeme na přibližnou shodu i u některých dalších znaků těchto předmětů či jevů.

- **Abstrakce** – obecně abstrakce značí oprošťování od jednotlivého (zvláštního, konkrétního).
- **Indukce a dedukce** – indukce je postup od zvláštního k obecnému; dedukce je postup od obecného ke zvláštnímu.
- **Matematické a statistické metody**

Teoretická část

V teoretické části jsou zpracována teoretická východiska pro další kapitoly práce. Teoretická část obsahuje definice ekonomických kategorií, vysvětluje ekonomické teorie aplikované na dané téma a měla by především u diplomových prací obsahovat autorův vlastní komentář k využitelnosti těchto teoretických závěrů pro jím zpracované téma. Základem pro psaní teoretické části je ucelené prostudování relevantní literatury. Literární rešerše je nezbytná pro nastudování klíčových teorií a získání poznatků vztahujících se k vybrané oblasti ekonomického výzkumu.

Studenti při psaní prací vychází z tzv. primárních zdrojů informací. Za nedostatečné se považuje, když student vychází pouze z učebnic. Měl by jít nad rámec učebnic, které jsou často kompiláty mnoha teorií od různých autorů. Student by měl vyhledat přímo konkrétní článek či studii od vybraného autora specializujícího se na vybranou oblast. Článek, ve kterém jeho autor korektně cituje jiné zdroje informací, může navíc studenta nasměrovat k další relevantní literatuře.

Teoretická část práce, založená na literární rešerši, se skládá převážně z textů volně převzatých (parafrázovaných). Do textu mohou být zařazeny také doslovné citace (známá definice konkrétní teorie či obsahově významný výrok vědecké autority). **U volně převzatých textů i doslovných citací musí být vždy řádně odkázáno na jejich zdroj.** Převzetí cizích textů bez jejich řádného citování je považováno za plagiátorství. Parafrázované texty student

doplňuje vlastním autorským textem, např. polemizuje s uvedenou teorií či srovnává dvě odlišné nebo protichůdné teorie.

Praktická část

Praktická část práce navazuje na ekonomické teorie představené v teoretické části práce. Jak u teoretické, tak i u praktické části práce je velmi důležité vybudování **logické struktury**. V praktické části musí být jasně vymezeno zkoumané období, oblast výzkumu a vývoj zkoumané problematiky, příp. její historie, a následně analýza zvolené problematiky či zkoumaných procesů. Případně lze zahrnout i právní rámec a charakteristiku institucionálního zajištění (dle zkoumané problematiky).

V praktické části práce musí být patrná autorova přidaná hodnota, což znamená, že samotný text, tabulky, výpočty, grafy atd. by měly být v převážné míře jeho vlastními výtvory. **Převzaté texty či tabulky, grafy a výpočty by měly být zastoupeny pouze minimálně, pokud není vlastní zpracování možné.**

Přidaná hodnota práce má nejčastěji podobu autorova vlastního výzkumu, jeho analýz, statistických výpočtů, sestavení modelů, dotazníkových či jiných šetření, resp. aplikace nových nebo doposud opomíjených metod. Doporučujeme důkladné seznámení s jednotlivými metodami výzkumu, které pro svou práci zvolíte, a to včetně náležitostí pro řádnou realizaci dotazníkových šetření (viz např. seznam zdrojů na konci tohoto dokumentu). V praktické části by měly být shrnuty vlastní poznatky či výstupy buď v závěru každé kapitoly, anebo sumárně v závěru praktické části jako celku. Součástí může být diskuze dosažených výsledků (včetně porovnání dosažených výsledků s výsledky podobných studií citovaných v teoretické části práce) či formulace doporučení pro tvůrce hospodářské a regionální politiky.

Platí, že základním metodickým vodítkem pro navržení a zpracování praktické části je řešení a splnění cíle vytyčeného na počátku zpracování práce.

Závěr

Kapitola „Závěr“ je strukturována podobně jako kapitola „Úvod“. Závěr neobsahuje pouhé shrnutí studentových zjištění a poznatků, ale nabízí čtenáři jejich **syntézu a rozbor**

klíčových výsledků práce. Výsledky zkoumání jsou také zasazeny do kontextu představených ekonomických teorií.

V první části „Závěru“ se student zaměřuje na význam a aktuálnost zvoleného tématu; rozdíl oproti zadání či úvodu je v kvalitativní úrovni jejich uchopení – student je hodnotí na základě získaných znalostí a výsledků provedeného výzkumu.

Druhá část „Závěru“ by měla obsahovat shrnutí nejdůležitějších poznatků z teoretické části práce. Student může vybrané teorie komparovat a srovnat jejich platnost v kontextu svého výzkumu.

Třetí částí kapitoly „Závěr“ jsou dílčí závěry, výstupy a poznatky z praktické části práce. Student stručně a systematicky prezentuje výsledky svého zkoumání, provedených analýz, experimentů, šetření, srovnávání apod. V této části práce již není nutné opětovně představovat zvolené metody či detailně se věnovat metodologii, pokud to není záměrem samotné práce.

Čtvrtou částí „Závěru“ je vyhodnocení naplnění stanoveného cíle práce. Student, pokud možno, objektivně vyhodnotí, co se mu ze stanoveného cíle podařilo či nepodařilo splnit. V případě, že autor pracuje s hypotézou, je na tomto místě uvedeno úplné znění hypotézy. Autor vyhodnotí, zda se hypotézu podařilo potvrdit či vyvrátit. Vyvrácení hypotézy je také cenným závěrem studentova výzkumu a je považováno za splnění cíle práce. V případě nenaplnění cíle práce má student uvést především objektivní důvody, jako jsou např. limitace spojené s aplikovanou metodou výzkumu, počet pozorování či absence spolupráce s klíčovými institucemi. Subjektivním důvodem může být značná složitost tématu, kterou student podcenil při vytyčení cíle práce na začátku zpracování.

Poslední částí „Závěru“ by mělo být konstatování autora, které další související problémové oblasti by bylo možno dále řešit nad rámec provedeného zkoumání, pokud by autor nebyl limitován zadáním a stanoveným rozsahem. Autor v této části rovněž může navrhnout nová témata, popř. související náměty na navazující akademické práce pro budoucí autory.

V závěru práce může být kombinováno užití minulého a přítomného času, např. *„... k další analýze byl využit vzorec, zkonstruovaný a charakterizovaný v kapitole XY. Z jeho aplikace vyplynulo, že proměnná ovlivňuje...“.*

V případě, že student formuluje vlastní názor či vyhodnocuje platnost vybrané teorie v kontextu vlastního výzkumu, je možné také využití 1. osoby jednotného čísla, která jasně označí studentovo osobní stanovisko.

Přílohy

Do příloh patří podklady, které doplňují samotný text práce. Může jít o doplňující tabulky s daty, bližší popis dotazníkových šetření apod.

5.3 Formátování práce

Stanovené formátování práce:

- řádkování: 1,5
- velikost písma běžný text: 12 bodů
 - nadpisy: max. 18 bodů
 - názvy grafů, tabulek, obrázku, schémat – vkládat funkcí MS Word „Vložit titulek“ nad daný obrazec – velikost 12
 - zdroje pod grafem, tabulkou, obrázkem, schématem: 10 bodů
 - poznámky pod čarou: 10 bodů
- typ písma: Times New Roman (také obsah, grafy a tabulky)
- zarovnání odstavce: do bloku
- odsazení prvního řádku odstavce: 1,25 cm
- mezery za odstavci: 6 bodů
- okraje stránky: 2,5 cm, levý okraj 3,5 cm
- normostrana: 1 800 znaků včetně mezer (upozorňujeme, že minimální rozsah práce se posuzuje podle normostran, nikoliv stran textu)

Práce má formát A4, text by měl být zpracován v textovém editoru (MS Word), doporučuje se oboustranný tisk. Hlavní text musí začínat na lícové straně (pravá strana v rozložené knize).

Na konci stránky nesmí zůstat nadpis kapitoly, grafu či tabulky, samostatná první řádka odstavce, ani slovo ukončené rozdělovacím znaménkem. Na konci řádku by neměla zůstat jednohlásková předložka a spojka, pomlčka, zkratka dvou anebo více slov. V rámci dělení slov není možné rozdělovat akademický titul, zkrácené jméno a příjmení, číslice a název počítaného předmětu, značky a jednotky.

Pro číslování stránek se používají arabské číslice uprostřed dolního okraje stránky. Nečísluje se titulní strana, prohlášení, poděkování, obsah, číslování stránek začíná kapitolou

„Úvod“, ovšem celkový počet stránek práce se počítá od titulního listu. Číslování kapitol a subkapitol by mělo být víceúrovňové v desetinném třídění. **Kapitoly „Úvod“ a „Závěr“ se nečíslují.** V případě, že jsou v textu BP či DP uváděny matematické rovnice a vzorce, je třeba je číslovat stylem, který je studentovi znám z učebnic.

V celém textu je nutno zachovat **jednotnou grafickou úpravu**. Není vhodné používat více druhů písma, lepší je kombinovat velikost, kurzívu a tloušťku jednoho typu písma. Jednotnou grafickou úpravu je nutno dodržet nejen ve vlastním textu, ale i u tabulek a grafů, což znamená, že u tabulek a grafů by mělo být použito stejné písmo jako u vlastního textu práce. Úprava nadpisů kapitol a subkapitol by měla být jednotná v celé práci.

5.4 Odkazy při citování, resp. parafrázování a uvádění literatury v závěrečném seznamu.

Aby se pisatel nedopustil plagiátorství (vydávání cizích myšlenek za své), je nutné při citaci či parafrázi dodržovat jistá **pravidla/normy**, které určují:

- **způsob označení citace či parafráze v samotném textu,**
- **jaké náležitosti musí odkaz na zdroj obsahovat,**
- **jaké náležitosti se musí uvést v závěrečném seznamu literatury u daného typu zdroje.**

To vše je zapotřebí kvůli jednoznačné identifikaci zdroje informací i možnému ověření správné citace (či parafráze).

V současné době na NF VŠE používáme v zásadě jeden **citační styl**, a to **APA 7** od Americké psychologické asociace. Popis tohoto stylu je dostupný na stránkách knihovny VŠE (<https://knihovna.vse.cz/citace/styly/apa/>), případně v [Moodle kurzu](#).

Příklad užití citační normy APA 7 v textu

Volná parafráze textu:

- Hayek (2011) rozlišuje dva druhy řádů, KOSMOS a TAXIS.
- Úkolem vlády má být zajišťování pravidel chodu spontánního řádu společnosti, tedy aby mechanismus, s jehož pomocí jsou produkovány a rozdělovány statky a služby, nebyl narušen a jeho chod zůstal bezproblémový (Hayek, 2011).

Přímá citace textu:

- „Žádná zastupitelská demokracie nemůže obstát, jestliže velká část voličů stojí na výplatní listině státu,“ (Mises, 2002, s. 112).
- Mises (2002, s. 112) upozorňuje, že rostoucí veřejný sektor může být hrozbou pro samotnou demokracii: „Žádná zastupitelská demokracie nemůže obstát, jestliže velká část voličů stojí na výplatní listině státu.“

Odevzdaná závěrečná práce po vložení do InSIS automaticky prochází kontrolou ve **Validátoru VŠE**. Validátor VŠE je schopný odhalit jak shodu v rámci přímých citací, tak i parafrází, a je tudíž zapotřebí řádné práce se zdroji. Protokol z Validátoru VŠE kontroluje povinně vedoucí práce (a vyjadřuje se k tomuto protokolu v rámci posudku) a mají jej k dispozici i oponent práce a student. Pokud student provede kontrolu plagiátorství na jakékoliv webové stránce před odevzdáním práce, doporučujeme následné smazání tohoto dokumentu z webové stránky tak, aby zabránil případné shodě tohoto dokumentu s odevzdanou prací.

V případě neúspěšné obhajoby je nezbytné, aby student navštívil svého oponenta v konzultačních hodinách a poradil se s ním o způsobu odstranění nedostatků práce.

Účinnost nabývá dne: 20. 3. 2024

Ing. Adéla Zubíková, Ph.D.

statutární zástupkyně děkana NF VŠE

Použité zdroje

Hayek, F. A. von. (2011). *Právo, zákonodárství a svoboda: Nový výklad liberálních principů spravedlnosti a politické ekonomie*. Prostor.

Mises, L. von. (2002). *Byrokracie*. Liberální institut.

Poradní skupina rektora VŠE k problematice AI. (2024). *Pravidla a metodická doporučení k využívání nástrojů generativní umělé inteligence na VŠE pro studenty*. Vysoká škola ekonomická v Praze.

Synek, M., Sedláčková, H. & Vávrová, H. (2002). *Jak psát diplomové a jiné písemné práce*. Dostupné z <https://kp.vse.cz/wp-content/uploads/Jak-psat-diplomove-bakalarske-prace.pdf>

Zeman, K. (2013). *Metodika pro psaní bakalářských a diplomových prací na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze*. Dostupné z:

<https://nf.vse.cz/wp-content/uploads/page/1069/Metodika-pro-psani%CC%81-BP-a-DP-29-9-2014-12.pdf>

Další doporučené zdroje

Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. (Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání). Portál.

Hendl, J. (2016). *Přehled statistických metod: Analýza a metaanalýza dat*. (4. rozš. vyd.) Portál.

Punch, K. (2008). *Základy kvantitativního šetření*. (Vyd. 1). Portál.

Punch, K. & Hendl, J. (2015). *Úspěšný návrh výzkumu*. (Vydání druhé). Portál.

Terek, M. (2019). *Dotazníkové prieskumy a analýzy získaných dát*. EquiLibria.